

IGNACIO RAMONET

Nou segle

En l'alba d'un nou segle, quines són les principals característiques del planeta? EUA domina el món com cap altre país ho ha fet mai abans. Exerceix una supremacia aclaparadora en els cinc aspectes que defineixen una potència: polític, econòmic, militar, tecnològic i cultural. Acaba d'exhibir la seva hegemonia en l'Orient Pròxim de tres maneres: debilitant sota les bombes l'Iraq i els seus habitants sense cap motiu seriós; ignorant –fins i tot menyspreant– la legalitat internacional que encarna l'Organització de Nacions Unides; i enrolant, com a simples forces suplementàries, les en altre temps orgulloses forces britàniques.

Però, en aquesta nova era, una ostentació de poder com aquesta és enganyosa. EUA no pot ocupar militarment l'Iraq, encara que això, des d'un punt de vista tècnic, no presentaria cap dificultat. Perquè la supremacia militar no es tradueix ja en conquestes territorials que esdevenen políticament inviables, massa costoses financera-ment i mediàticament desastroses. Els *media* es refermen com un actor estratègic de primer nivell. No ha admès la secretària d'estat Madeleine Albright que "la cadena CNN és el setzè membre del Consell de Seguretat de l'ONU"?

Una altra constatació: en l'era del neoliberalisme, exercir de superpotència no garanteix pas a tots els ciutadans un nivell satisfactori de desenvolupament humà. Als Estats Units hi ha 32 milions de persones amb una esperança de vida inferior als seixanta anys, 40 milions sense cobertura mèdica, 45 milions que viuen per davall del llindar de la pobresa i 52 milions d'analfabets... En el si de l'opulenta Unió Europea, en el moment del naixement de l'euro, hi ha 50 milions de pobres i 18 milions d'aturats.

A escala mundial la pobresa és la regla i el benestar l'excepció. Les desigualtats s'han convertit en una de les característiques estructurals del nostre temps. I s'agreugen i van allunyant cada vegada més els rics dels pobres. Les 225 fortunes més importants del món representen un total de més d'un bilió de dòlars, és a dir, l'equivalent a la renda nacional del 47% dels més pobres de la població mundial (2,5 mil milions de persones). Hi ha individus que ja són més rics que els estats: el patrimoni de les quinze persones amb major fortuna del món supera el PIB total del conjunt de l'Àfrica subsahariana...

El nombre d'estats no ha deixat d'augmentar

des de començament del segle passat de quaranta a prop de dos-cents. Però el món continua dominat pels mateixos set o vuit estats que el dirigien a finals del segle XIX.

Entre les desenes de països nascuts del desmantellament dels imperis colonials, a penes tres (Corea del Sud, Singapur i Taiwan) han aconseguit un nivell de desenvolupament satisfactori. La major part continuen empantanegats en un subdesenvolupament crònic.

I els serà encara més difícil sortir de la seva situació perquè els preus de les primeres matèries, sobre les quals es basa essencialment la seva economia, cauen de manera imparabile. Nombrosos productes bàsics (metalls, fibres, mercaderies) són cada cop menys utilitzats o reemplaçats per productes de síntesi. [...] La nova riquesa de les nacions descansa en la matèria grisa, el saber, la investigació i la capacitat d'innovar. [...]

L'atmosfera de caos generalitzat no deixa d'estendre's, i cada cop submergeix més països en una violència endèmica [...] o en una economia definitivament estancada. [...] El Tercer Món ha deixat d'existir com a entitat política.

Tot això mostra la crisi de l'estat-nació i de la política, en un moment en què la segona revolució capitalista, la globalització de l'economia i les mutacions tecnològiques tot ho somouen, i en el qual es multipliquen, per mitjà de fusions, les empreses gegants, que de vegades assoleixen un pes que supera el dels estats. La xifra de negocis de la General Motors és superior al PIB de Dinamarca; la d'Exxon-Mobil sobrepassa el PIB d'Àustria. Cadascuna de les cent principals empreses globals ven més del que exporta cadascun dels cent-vint països més pobres. Aquestes companyies controlen el 70% del comerç mundial...

Els dirigents d'aquestes empreses, i també els dels grans grups financers i mediàtics detenen el poder real i, per mitjà dels seus potents *lobbies*, fan valer el seu pes sobre les decisions polítiques. Confisquen la democràcia en el seu propi profit.

Més necessaris que mai, els contrapoders tradicionals (partits, sindicats, premsa lliure...) són poc operatius. I els ciutadans es pregunten quines iniciatives audaces poden aconseguir, en el segle vinent, de restablir el contracte social enfront del contracte privat.

*Director de 'Le Monde Diplomatique'